

Grzegorz Rosinski

realistisen mystiikan piirtäjä

Mikko Koivunaho

Puolalaissyntyinen Grzegorz Rosinski (s. 1941) opiskeli Varsovan taideakatemiassa valmistuen vuonna 1967. Jo ennen opiskeluaikaansa Rosinski oli kiinnostunut sarjakuvien tekemisestä. Hän sai ensimmäiset piirroksensa julkaistuksi ollessaan 16-vuotias.

Opintojensa jälkeen hän ryhtyi kuvittamaan valtiojohtoisesti julkaistuja puolalaisia kirjoja sekä muutamia sarjakuvalehtiä, jotka levittivät kansallista ja kommunistista propagandaa, mm. Kapitan

Zbikiä ja Pilot Zmiglowcaa, sekä piirsi Puolan historiaa käsittelevää sarjakuvaa. Rosinskista tuli Puolan ensimmäisen pelkkiä sarjakuvia julkaiseen Relax-lehden päätoimittaja.

Vaikka Puolasta oli tullut kommunistinen maa toisen maailmansodan jälkeen, se ei ollut yhtä sulkeutunut kuin monet muut Itä-Euroopan maat. Vuonna 1976 Rosinski sai luvan lähteä Belgiaan stipendin turvin. Brysselissä hän antautui belgialaisen sarjakuvan pyörteisiin. Rosinski piirsi mm. Tintin- ja Spirou-lehtiin. Belgiassa hän myös tutustui kahteen mer-

kittävään sarjakuvakäsikirjoittajaan, joiden kanssa jatkoi yhteistyötä Puolaan palattuaan.

Kirjailija-käsikirjoittaja Jean Van Hamme oli jo 1970-alkupuolella kerännyt mainetta mm. Tintin-lehdessä. Vuonna 1976 hän luopui päätyöstään Philip-sin markkinointiosastolla ja ryhtyi kokopäiväiseksi kirjoittajaksi. Van Hamme ja Rosinski aloittivat samana vuonna 1976 tuottoisan yhteistyönsä Thorgal-sarjalla, jonka ensimmäinen osa ilmestyi seuraavana vuonna Tintin-lehdessä. Yhteistyö on jatkunut näihin päi-

viin saakka tuottaen 29 osaa Thorgalia sekä yksittäiset albumit Chninkel ja suuri voima (1988) ja Western (2001).

Toinen Rosinskin belgialaistuttavuus oli André-Paul Duchâteau, kokenut käsikirjoittaja, jonka ura alkoi jo vuonna 1948. Muutama vuosi Thorgalin ilmestymisen jälkeen Rosinski ja Duchâteau aloittivat Hans-tieteissarjaku-
van, jota Rosinski piirsi viisi osaa vuoteen 1992 asti. Tämän jälkeen puolalainen piirtäjä Zbigniew Kasprzak jatkoi sarjaa. Puolassa sarjaa on julkaistu nimellä Yans, koska Hans-nimen katsottiin muistuttavan liikaa saksalaismiehityksestä.

Syyskuussa 1980 Puolassa, Gdanskissa perustettiin riippumaton Solidaarisuus-ammattiliitto. Seuraavan vuoden joulukuussa maan hallitus julisti sotatilan, jonka perusteella Solidaarisuuden johtohenkilöitä sekä sitä kannattaneita intellektuelleja pidätettiin ja eristettiin internointileireille. Rosinski lähti uudelleen Puolasta Belgiaan ja asui ensin Jean Van Hammen luona. Hänen vaimonsa Kazimiera ja heidän kolme lastaan jäivät toistaiseksi Varsovaan. Muutaman vuoden kuluttua Rosinski sai Bel-

©Lombard

Myös Puolan valtio on kunnioittanut Rosinskin elämäntyötä myöntämällä hänelle kunniamerkin 2006.

gian kansalaisuuden mutta säilytti myös Puolan kansalaisuutensa.

Rosinski asuu nykyään perheineen Sveitsissä. Piirrostyönsä ohella hän opettaa sarjakuvataidetta Sionin yliopistossa. Hänelle on myönnetty joitakin belgialaisia ja eurooppalaisia hyvin arvostettuja sarjakuvapalkintoja, mm. vuonna 1987 sveitsiläinen Grand prix des Alpagnes, 1989 Angoulêmen kansainvälisillä sarjakuvafestivaaleilla yleisön äänestämä

parhaan sarjakuva-albumin (Chninkel ja suuri voima) palkinto ja vuonna 2004 Brysselin kaupungin myöntämä Grand Prix Saint-Michel.

Rosinskin realistinen tyyli

Grzegorz Rosinskin piirroks-
tyyli tavoittelee tarkkaa yksityiskohtaisuutta ja todellisuuden jäljentämistä. Hänen henkilöidensä kasvot ovat lähes valokuvantarkat ja myös ympäristö sekä taustat on usein yksityiskohtaisesti tehty. Tämä saa tyylin tuntumaan hyvin realistiselta. Se ei silti estä Rosinskia käyttämästä myös fantasia-aiheita.

Jos Rosinskia vertaisi muihin realistista tyyliä käyttäviin sarjakuvapiirtäjiin, ensimmäisinä tulisivat mieleen Jean Giraud ja William Vance, Rosinskin tyyli on kuitenkin ehdottoman omintakeinen ja omiaan nimenomaan fantasiaan. Esim. Vanceen verrattuna Rosinskin kuvat ovat yksinkertaisesti lämpimämpiä johtuen mm. värien käytöstä, mutta kyse on myös aiheen valinnasta: Vancen sankarit ovat usein kovaksi keitettyjä kytitä tai tappajia, Rosinskin

©Lombard

Kadonneiden nummien valituksessa muun muassa kyllätään.

Thorgal -sarjan fantasia-aineksia.

taas enemmän sadunomaisia hahmoja.

Rosinski on panostanut paljon Thorgaliin mutta joissakin muissa sarjakuvissaan, mm. Kadonneiden nummien valituksessa, hän on paikoin mennyt helpompaa tietä. Tarkat taustat ovat usein väistyneet mattapintojen ja vesivärimäisten maisemien tieltä, mikä ei tosin vielä mitään pilaa, onhan kyseessä fantasia-aihe. Etualaa korostamalla värien tai kuva-aiheen voimalla taustojen ”yksinkertaisuus” ei pistä lukijan silmään. Yleisesti ottaen Rosinski ei käytä kirkkaita värejä.

Hänen sivunsa ovat harvoin itseään toistavia. Rosinski ryhmittää ruutunsa jokaisella sivulla eri järjestykseen ja erikokoisiksi. Hän onkin mestari käyttämään hyväkseen erilaisia mm. elävää kuvaa jäljitteleviä tekniikoita kuten kohdennusta, etäännyttä, yksityiskohdassa viipymistä tai hitaan muutoksen esittämistä. Toistensa päällä olevia ruutuja hän käyttää hyvin harvoin.

Rosinskia voi myös pitää konservatiivisena pöytäjänsä siinä mielessä, että vaikka hänen aihepiirinsä (mm. herooinen fantasia) usein tarjoaisi mahdollisuuden, hän ei erotisoi omia piirroksiaan eikä antaudu halpahintaiseen tirkistelyyn. Rosinskin ihmishahmot ovat kyllä komeita ja ylväitä mutta eivät ruumiinmuotojensa vuoksi vaan eleidensä, ilmeidensä, kasvopiirteidensä ja ennen kaikkea sulavaliikkeisyytensä ansiosta. Vauhtiviivoja Rosinski käyttää hilitysti. Liike on useimmiten hahmoissa itsessään ja heidän toiminnassaan.

Viikinkimystiikkaa

Thorgal on Rosinskin parhaiten tunnettu sarja. Se on käännetty kymmenille kielille ja sarja on jopa innoittanut ihmisiä nimeämään lapsiaan päähenkilöiden mukaan (Thorgal, Aaricia, Jolan...). Jean Van Hamme ja Rosinski suunnittelivat Thorgalin eräänlaiseksi vastakohtaksi

supersankareille. Thorgal on lihaa ja verta oleva mies, ja välillä hyvinkin tunteikas. Thorgal myös tekee virheitä, joista hän ja hänen perheensä joutuvat kärsimään. Tarina tapahtuu tarkemmin määrittelemättömänä viikinkiaikana. Thorgalista tulee herooinen fantasian vastentahtoinen sankari maailmassa, jossa myyttien jumalat kohtaavat ihmisiä aika ajoin. Luonteensa suhteen Thorgalia voisi verrata Jean-Michael Charlierin ja Giraud'n Luutnantti Blueberryyn: molemmat ovat ympäristölleen vilpittömästi hyvää tarkoittavia miehiä mutta heidän ehdoton oikeudenmukaisuuden tajunsa vie heidät aina ristiriitaan lähes kaikkia muita vastaan. He vertautuvat antiikin tragedioiden päähenkilöihin, joita jumalat kiusaavat täysin mielivaltaisesti.

Thorgalin 29 toistaiseksi julkaistua albumia muodostavat yhtenäisen juonikaaren, joka jakautuu yhden tai useamman albumin mittaisiin tarinoihin. Thorgal on ihminen mutta myös tähdistä tulleiden vierailijoiden lapsi, joka joutui vanhemmiltaan hukkaan näiden avaruusaluksen jouduttua tekemään pakkolaskun Maahan. Viikinkipäällikkö Leif Haraldson pelasti sylilapsen ja nimesi hänet Thorgal Aegirssoniksi. Thorgalin Maan ulkopuolinen alkuperä tekee hänet myös jumalten silmätikuksi, ja niinpä Thorgal joutuu vedetyksi seikkailuihin, jotka tapahtuvat mm. rinnakkaismaailmoissa. Thorgalista tekee poikkeuksellisen ja harvinaisen inhimillisen sarjakuvasankarin hänen syvälinen pasifisminsa, joka on kuitenkin ristiriidassa hänen ajoittain hyvinkin kiivaan luontonsa kanssa. Hänen haluttomuutensa osallistua muiden viikinkien kanssa ryöstöretkiin saa hänet näyttämään poikkeavalta ja eristäytyvältä myös oman yhteisönsä sisällä. Jotkut viikingit

Raamatullista kuvastoa, Chninkel ja suuri voima.

ihailevat Thorgalia mutta toisille hänen erikoinen syntyperänsä riittää syyksi vainota sekä häntä että hänen perhettään. Huolimatta rauhantahtoisuudestaan hän on turhankin karkäs puolustamaan kunniaansa nyrkein, mikä vain inhimillistää häntä entisestään.

Thorgalista tekee erikoisen teoksen myös se, että sarja kehittyy koko ajan sekä seikkailullisella että inhimillisellä tasolla. Vasta sarjan kolmannessa osassa Thorgal pääsee naimisiin rakastamansa Aarician kanssa. Pian sen jälkeen syntyy heidän poikansa Jolan, mutta seuraavan lapsen syntymä tapahtuu vasta sarjan 16. osassa. 20. osassa Thorgalin perhe karkotetaan kotimaastaan ja 28. osassa paljastuu, että Thorgalilla on kolmaskin lapsi, josta sen paremmin Thorgal kuin Aariciakaan ei tiennyt. Suurin osa Thorgal-albumeista on julkaistu suomeksi Mustanaamio-lehdessä.

Kadonneiden nummien valitus

Käsitkirjoittaja Jean Dufaux'n kanssa Rosinski teki ensimmäiset neljä osaa Kadonneiden nummien valitus -sarjasta. Vuosina 1993-1998 tehdyt albumit ovat graafisesti hyvin lähellä Thorgalia. Tarina sijoittuu kuvitteelliseen kelttiläiseen ympäristöön Eruin Dulean -saarelle. Päähenkilö on syrjäytetty kruununprinsessa Sioban. Tarina seuraa Siobanin valtaannousua ja valtataistelua. Siobanin henkinen ja fyysinen todellisuus muistuttaa aika lailla Thorgalin vastaavia: taikuus kuuluu maailmaan ja jumalat tulevat aika ajoin maan päälle sekaantuakseen kuolevaisten asioihin. Sarjan ensimmäisessä albumissa on myös hauska viittaus Thorgal- sarjaan. Yksi jumallaisista ja mytologisista olennoista Eruin Duleassa on Aegir- eli Ägir-jumalan poika. Thorgal oli myös Aegirsson eli "Aegirin poika"! Kadonneiden nummien valitukselle on tehty myös jatkoa, mutta piirtäjä vaihtui.

Chninkel ja suuri voima

Chninkel ja suuri voima on yli 150-sivuinen yhden tarinan albumi. Chnin-kelit ovat Daar-planeetan heloottitrotu, joiden joukosta nousee vastentahtoiseksi profeetaksi ja vapauttajaksi nuori J'on. J'onin tarina on samanaikaisesti sekä perinteinen fantasiaseikkailu että Raamatua uudelleen tulkitseva taru ja tragedia. Myös Chninkel ja suuri voima on Rosinskin ja Van Hammen yhteistyötä. Rosinski onnistuu tyyliä vaihtamatta kuvittamaan uskottavasti sekä tarinan sadunomaiset osiot että realistiset ja filosofista pohdintaa sisältävät hetket. Isot

Thorgal-sarja (käsitkirjoittajana Jean Van Hamme) www.thorgal.com

Noitanaisen kosto (La Magicienne trahie 1980), Mustanaamio 23-24, 1995.
Jäinen saari (L'île des Mers gelées 1980), Mustanaamio 4-5, 1996.
Aranin noidat (Les trois Viellards du Pays d'Aran 1981), Mustanaamio 10-12, 1996.
Musta kaleeriorja (La Galère noire 1982), Mustanaamio 2-3, 1997.
Au-delà des Ombres 1983 (Ei suom.)
La Chute de Brek Zarith 1984 (Ei suom.)
L'Enfant des Étoiles 1984 (Suom. vain tarina Kirottu lohikäärme-laiva Mustanaamio-lehdessä 25, 1995.)
Alinoé 1985 (Ei suom.)
Les Archers 1985 (Ei suom.)
Le Pays Qâ 1985 (Ei suom.)
Tanatlocin silmät (Les Yeux de Tanatloc 1986), Mustanaamio 7-8, 1999.
Hullun jumalan kaupunki (La Cité du Dieu perdu 1987), Mustanaamio 11, 1999.
Maan ja taivaan välillä (Entre Terre et Lumière 1988), Mustanaamio 12, 1999, 1, 2000.
Aaricia (Aaricia 1989), Mustanaamio 3-4, 9, 2000.
Vuoren valtiias (La Maître des Montagnes 1989), Mustanaamio 11-12, 2000.
Susien sukua (Louve 1990), Mustanaamio 18-19, 2000.
Avaimen vartija (La Gardienne des Clés 1991), Mustanaamio 3-4, 2001.
Aurinkomiekka (L'Épée-Soleil 1992), Mustanaamio 11-12, 2001.
Näkymätön linnake (La Forteresse invisible 1993), Mustanaamio 18-19, 2001.
Karkotettujen merkki (La Marque des Bannis 1995), Mustanaamio 23-24, 2001.
Ogotain kruunu (La Couronne d'Ogotai 1995), Mustanaamio 1-3, 2002.

Jättiläisten maa (Géants 1996), Mustanaamio 7-8, 2002.
Häkki (La cage 1997), Mustanaamio 17-18, 2002.
Arachnea (Arachnéa 1999), Mustanaamio 3-4, 2003.
Sininen kuolema (Le Mal bleu 1999), Mustanaamio 13-14, 2003.
Maanalainen valtakunta (Le Royaume sous le Sable 2001), Mustanaamio 25-26, 2003.
Barbaari (Le Barbare 2002), Mustanaamio 13-14, 2004.
Kriss Valnorilainen (Kriss de Valnor 2004), Mustanaamio 23-24, 2005.
Uhri (Le Sacrifice 2006), Mustanaamio 24-25, 2006.

Kadonneiden nummien valitus -sarja (käsitkirjoittajana Jean Dufaux)

Sioban (Sioban 1993), WSOY 2003.
Blackmore (Blackmore 1994), WSOY 2003.
Dame Gerfaut (Dame Gerfaut 1996), WSOY 2004.
Kyle of Klanach (Kyle of Klanach 1998), WSOY 2005.

Muuta tuotantoa

Kapitan Zbik -lehden sarjat (1968-1972)
Pilot Zmiglowca -lehden sarjat (1974-1976)
Relax -lehden sarjat (1976-1981)
Puolan historian tarinat -lehden sarjat (3kpl 1974-1977, käsitkirjoitus Barbara Seidler)
Chninkel ja suuri voima (Le Grand pouvoir du Chninkel 1986, käsitkirjoitus Jean Van Hamme), Like 1992.
Hans-sarja 1983-1996 (Ei suom., käsitkirjoitus André-Paul Duchâteau).
Western 2001 (Ei suom., käsitkirjoitus Jean Van Hamme).
La vengeance du Comte Skarbek -sarja 2004-2005 (Ei suom., käsitkirjoitus Yves Sente).

mutta silti riittävän yksityiskohtaisesti piirretyt panoraaman kaltaiset ruudut tuovat tarinaan jylhyyttä.

Kapitan Zbik

Rosinski aloitteli uraansa piirtämällä puolalaisen nuorisolle tarkoitettuun propagandistiseen Kapitan Zbik -lehteen, joka tosin (kuten myös Rosinski itse) oli saanut paljon vaikutteita länsimaisista sarjakuvalehdistä, joita tuli Puolaan vähänlaisesti ja niistäkin monet Ranskan kommunistisen puolueen yhteistyön ja kulttuurituen myötä. Huolimatta Kapitan Zbikin propagandistisuudesta siitä tuli hyvin suosittu lehti, jota julkaistiin yhteensä 53 numeroa vuosien 1967 ja 1982

välillä. Rosinski piirsi näistä yksitoista. Kapitan Zbikiä ei ole julkaistu Suomessa eikä ilmeisesti missään muuallakaan Puolan ulkopuolella.

Kapteeni Zbik oli Puolan poliisivoimien palveluksessa ja taisteli rikollisuutta vastaan. Hänen seikkailunsa olivat propagandistisesti värityneitä etsiväarinoita. Tärkeämpää kuin itse tarinat oli kuitenkin lehden kirjepalsta, jossa kapteeni vastaili nuorten kirjeisiin, joissa nämä kertoivat arkipäivän ongelmistaan. Kapteeni itse puolestaan valisti lukijoitaan monissa käytännön asioissa ja varoitteli mm. alkoholismista, maailmansodan jäljiltä suutarksi jääneistä pommeista tai villiintyneistä koirista. Zbikistä tuli kokonaisen sukupolven kasvattaja.